

1. A SZÓCIKK

Mi a szóciikk?

A **szóciikk** a szótár alapegysége. Benne van minden, amit a szavakról – szakszóval **címszavakról** – tudni érdemes. A német tanulószótárban 50 ezer címszó található. Az első felében kb. 25 ezer német, a második részben nagyjából ugyanennyi magyar szónak tudtok utánanézni. Ábrázolásuk a két részben teljesen hasonló. Vagyis a német és a magyar szócikkek szerkezete megegyezik, legfeljebb egyes adatok sorrendjében van eltérés:

Küche die, -n <fn> **1** (helyiség) **konyha**: in der Küche essen a konyhában eszik **2 konyhabútor**: eine neue Küche anschaffen új konyhabútort vesz **3** (főzési mód) **konyha**: die italienische Küche az olasz konyha

konyha <fn> **1** (helyiség) die **Küche** [-n]: a konyhában ül in der Küche sitzen **2** (főzési mód) die **Küche** [-n]: a magyar konyha die ungarische Küche

Hogy pontosan melyek ezek az adatok, azaz milyen elemekből épülnek fel a szócikkek, arról a következő fejezetekben olvashattok.

Címszó

1.1. A szócikket a kék színnel kiemelt **címszó** vezeti be. A címszavak **ábécérendben** követik egymást. Ha gyorsan meg akarod találni a keresett szót, ismerned kell a német, illetve a magyar ábécét.

1. feladat

a) Melyik a helyes német ábécé? Válaszd ki a szókégyók közül! ➡ A2-B1

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

b) Tedd számozással ábécérendbe az alábbi táblázat egyes oszlopainak német szavait! ➡ A2-B1

Tisch		Winter		Spaghetti	
Stuhl		Ding		Supermarkt	
Familie		Ende		Schach	
Wasser		Geld		Sauna	
Kleidung		Joghurt		Samstag	

c) Melyik a helyes magyar ábécé? Válaszd ki a szókégyók közül! ➡ A2-B1

1. a á b c c s d d z d z s e é f g h i i j k l l y m n n y o ó ö ö p q r s s z t t y u ú ü ü v w x y z z s
2. a á b c c s d d z d z s e é f g g y h i i j k l l y m n n y o ó p q r s s z t t y u ú ü ü v w x y z z s
3. a á b c c s d d z d z s e é f g g y h i i j k l l y m n n y o ó ö ö p q r s s z t u ú ü ü v w x y z z s
4. a á b c c s d d z d z s e é f g g y h i i j k l m n n y o ó ö ö p q r s s z t t y u ú ü ü v w x y z z s
5. a á b c c s d d z d z s e é f g g y h i i j k l l y m n n y o ó ö ö p q r s s z t t y u ú ü ü v w x y z z s

d) Tedd számozással ábécérendbe az alábbi táblázat egyes oszlopainak magyar szavait! ➡ A2-B1

csillag		öt		sötét	
pont		étel		stressz	
ruha		jó		sok	
cím		másol		sárga	
autó		hely		szép	

e) Tedd számozással ábécérendbe az alábbi táblázat egyes oszlopainak német szavait! ➡ B2

Lebensmittel		Schaden		verdächtigen	
Schnitt		Sammler		verdammt	
Abenteuer		Salbe		Verdacht	
Folge		Schenkel		verdienen	
Landeskunde		Schaum		verderblich	

f) Tedd számozással ábécérendbe az alábbi táblázat egyes oszlopainak magyar szavait! ➡ B2

polgár		borzalmas		lecke	
kristály		azonosság		léc	
körút		időszak		lecsap	
kín		értesül		lecserél	
jártas		azonnali		lecsavar	

Homonimák

1.1.1. Előfordulhat, hogy a címszó előtt egy **szám** áll. Abban az esetben, ha két vagy akár több szó alakjában megegyezik, viszont mást jelent, vagy eltér a szófajuk, akkor ezeket a címszó elé illesztett számmal különböztetjük meg. Szakszóval az ilyen szavakat **homonimáknak** nevezzük:

¹**einladen** lädt ein, lud ein, eingeladen A, (in+A) h <ige> **berak** vmit (vmibe): *die Kisten in den Lkw einladen* berakja a ládákat a teherautóba
²**einladen** lädt ein, lud ein, eingeladen A, (zu+D/Dir) h <ige> **meghív** vkit (vmire/vhova): *jn in sein Haus einladen* meghív vkit a házába

¹**kár** <fn> der **Schaden** [-s, =]: *kárt okoz* Schaden anrichten/verursachen

²**kár** <msz> **schade**: *Kár, hogy...* Es ist schade, dass... * *Kár az időért.* Es ist schade um die Zeit.

2. feladat

a) Keresd meg a **Bank** szóhoz tartozó német homonimákat! Melyik homonima tartozik az 1. számú, melyik a 2. számú és melyik a 3. számú képhez, vagyis milyen szám szerepel az egyes címszavak előtt a tanulószótárban? ➡ A2-B1

1.

2.

3.

b) Keresd meg a **Band** szóhoz tartozó német homonimákat! Melyik homonima tartozik az 1. számú, melyik a 2. számú és melyik a 3. számú képhez, vagyis milyen szám szerepel az egyes címszavak előtt a tanulószótárban? ➡ B2

1.

2.

3.

- c) Keresd meg a *sieben* szóhoz tartozó német homonimákat! Mi alapján lehet elkülöníteni az egyes homonimákat egymástól? ➡ B2

.....

.....

- d) Keresd meg a *terem* szóhoz tartozó magyar homonimákat! Mi alapján lehet elkülöníteni az egyes homonimákat egymástól? ➡ A2-B1

.....

.....

- e) Keresd meg a *zár* szóhoz tartozó magyar homonimákat! Mi alapján lehet elkülöníteni az egyes homonimákat egymástól? ➡ B2

.....

.....

- f) Keresd meg a *fagy* szóhoz tartozó magyar homonimákat! Mi alapján lehet elkülöníteni az egyes homonimákat egymástól? ➡ B2

.....

.....

Hangsúly

1.1.2. A német–magyar részben már maga a címszó is tartalmaz információt. A német címszóban egyrészt jelöltük a **hangsúlyt**. Ez kétféle lehet: ha a hangsúlyos szótagot **hosszan** kell ejteni, alatta vonalat (_), ha **röviden**, pontot (•) találsz:

Montag der, -s, -e <fn> **hétfő**: am Montag hétfőn

brandneu <mn> **vadonatúj**: ein brandneues Auto
vadonatúj autó

3. feladat

Jelöld a hangsúlyt a következő német szavakban, majd ellenőrizd őket a tanulószótáradban! Gyűjtsd ki azokat a szavakat, melyekben a hangsúlyos szótagot röviden kell ejteni! A kigyűjtött szavak kezdetűiből egy német várost kapsz megfejtésül.

- a) Bier, Bild, Elefant, groß, Idee, immer, lang, Nacht, schlafen, Rock, Schuh ➡ A2-B1

A hangsúlyos szótag rövid:

.....

.....

.....

.....

A német város neve:

- b) anstecken, Engagement, Gefühl, Geschmack, Mentalität, Mut, Reiseführer, Rente, stocken, Terminus, Tischler, Trennung, Trinkgeld, Umbruch ➡ B2

A hangsúlyos szótag rövid:

.....

.....

.....

.....

A német város neve:

Elváló igekötő

1.1.3. A német címszóban található másik jelölés a törtvonal (!), amely az **elváló igekötő** és az alapige között áll. Értelemszerűen csakis igéknél fordulhat elő:

abstürzen i <ige> **1** lezuhan: Das Flugzeug stürzte ab. A repülőgép lezuhant. **2** <comp> **lefagy**: Der Computer ist abgestürzt. A számítógép lefagyott.

Az elváló német igekötőket a magyar–német részben is jelöltük, bár egy kicsit eltérő formában. Ott egy álló vonalat (!) – szakszóval virgulát – használtunk:

belemárt vmit (vmibe) <ige> **ein!tauchen** h A, (in+A): belemártja az ecsetet a festékbe den Pinsel in die Farbe eintauchen

4. feladat

- a) Jelöld az alábbi német címszavakban az elváló igekötőt, majd ellenőrizd a tanulószótáradban!

➡ A2-B1

abfahren, abholen, anfangen, ankommen, anrufen, einschlafen, mitkommen, mitnehmen, stattfinden, umziehen

- b) Jelöld az alábbi német címszavakban az elváló igekötőt, majd ellenőrizd a tanulószótáradban!

➡ B2

abbrechen, abwischen, einbrechen, heimfahren, herausgeben, herkommen, mitspielen, nachmachen, umsteigen, wegmachen

- c) Keresd ki a tanulószótáradból az alábbi magyar címszavak német megfelelőjénél/megfelelőinél az elváló igekötős igéket! ➡ A2-B1

bevásárol	
elmosogat	

elmegy	
levet	
megismer	

- d) Keresd ki a tanulószótáradból az alábbi magyar címszavak német megfelelőjénél/megfelelőinél az elváló ige-kötös igéket! ➡ B2

belemárt	
elmarad	
előállít	
lezuhan	
megelőz	

Betűszók, rövidítések

1.1.4. A címszavak túlnyomó többsége egyszerű vagy összetett szó, pl. *fahren, Waschmaschine*, illetve *nő, mobiltelefon*. Hozzájuk képest különlegesnek mondhatóak a **betűszók** és a **rövidítések**. Előbbiek **szókapcsolatok** vagy **összetett szavak** elemeinek **kezdőbetűiből** képzett szavak. Megadtuk a kiejtésüket és a feloldásukat, vagyis azt a szókapcsolatot vagy összetett szót, amelyből létrejöttek. Figyelem! A hangsúlyt a betűszóknál nem a címszóban találod, ezt a kiejtésben jelöltük:

GmbH [ge:ɛmbe:'ha] die, -s [=Gesellschaft mit beschränkter Haftung] <fn> **kft.**

Lkw, LKW ['ɛlka:ve:] der, -(s), -s [=Lastkraftwagen] <fn> **tehergépkocsi, tgc.**

5. feladat

- a) Mit jelentenek az alábbi betűszók? Kösd össze őket a megfelelő képpel! ➡ A2-B1

1. BH	2. OP	3. Pkw	4. PC	5. WG
A) 	B) 	C) 	D) 	E)

b) Mi az alábbi betűszók teljes alakja? Foglald mondatba őket! ➡ A2-B1

	Teljes alak	Mondat
BH		
OP		
Pkw		
PC		
WG		

c) Mi az alábbi betűszók teljes alakja? Foglald mondatba őket! ➡ B2

	Teljes alak	Mondat
AG		
DDR		
GmbH		
SPD		
TÜV		

A betűszóktól eltérően a **rövidítésekre** az jellemző, hogy csak alakjukban rövidek, amikor kimondjuk őket, akkor a teljes alakot ejtjük. Ezért a rövidítéseknél csak a feloldás szerepel, a kiejtés nem:

usw. [=und so weiter] **stb.**

ill. [=illetőleg; illetve] **bzw.**

6. feladat

Mik az alábbi címszavak teljes alakjai? Mik a magyar, illetve német megfelelőik?

a) ➡ A2-B1

	Teljes alak	Megfelelő(k)
ca.		
d.h.		
Pl.		
PLZ		
usw.		

b) ➡ A2-B1

	Teljes alak	Megfelelő(k)
kb.		
pl.		
u.		
v.		